

Dk - DIALOG

Slouží pro provozní účely Demokratického klubu. Určeno jeho členům.

Adresa: Demokratický klub, pošt.přihrádka 663, 111 21 Praha 1

Ke stanovisku Dk č. 2/1990

V předchozích číslech Dk - Dialogu byly podány informace o stanovisku Dk č. 1/1990 /"Co dnes především" - květen 1990/ a o stanovisku č. 3/1990 /"Které OF nesmí zaniknout?" - listopad 1990/. Nyní předkládáme informaci o stanovisku Dk č. 2/1990, v němž byly uvedeny

Přípomínky Demokratického klubu
k návrhu ústavního zákona o občanských právech.

Dne 3.10.1990 přinesly Lidové noviny text uvedeného návrhu ústavního zákona. Demokratický klub provedl vnitroklubovní připomínkové řízení, v němž sdělili své připomínky Josef Srbený, Zdeněk Pavlík, František Filaun, Jan Friedlaender, Josef Janoušek, Václav Frei, Lubomír Brokl, Luboš Rosický, Vladimír Jílek a Hubert Maxa; podklady pro srovnání se smluvními materiály platnými v Radě Evropy a další verzi návrhu ústavního zákona zajistil Dušan Hendrych. /O vyjádření připomínek byli požádáni též Eva Bártová, Alena Šubrtová, Ivan Vávra, Jiří Čerkašov, Vladimír Sust a Martin Hampl./ Byla sestavena pracovní skupina, z jejíž schůzky, konané dne 18.10.1990 /Srbený, Friedlaender, Janoušek, Sust/, vzešel souhrn připomínek, jež po redakčním zpracování zaslal předsedovi Federálního shromáždění dopisem ze dne 19.10.1990 jakožto stanovisko Demokratického klubu jeho předseda. Stanovisko obsahovalo celkem 32 připomínky různého dosahu: od otázek formuláční jednoznačnosti přes věci terminologické a systematické, otázky vnitřního souladu právních konstrukcí a otázky legislativně kompetenční až k principiálním věcným řešením. Z věcí naposled uvedených šlo zejména o rozsah petičního práva, obranu proti zneužití politických práv k antidemokratickým cílům a postavení národnostních menšin.

Lze s uspokojením hodnotit pohotový a organizačně účinný přístup Dk k přípravě stanoviska i poměrně širokou, aktivní a plodnou účast členů Dk vyzvaných k spolupráci. Ukazalo se, že Dk je již za současného stavu členské základny způsobilý plnit své poslání působením daného typu; nelze však pominout, že se v poměru k obsahovému zpracování projevila jako nepřiměřeně náročná administrativně organizační a technická stránka úkolu, což nepochytně souvisí /obdobně jako i v jiných případech/ s dosud nedostatečně nabilizovanou členskou základnou.

Dne 9.1.1991 přijalo Federální shromáždění ústavní zákon, kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod. Možno bez potřeby konstatovat, že tento výsledný materiál jako celek je v poměru k původnímu návrhu na podstatně vyšší úrovni jak v textové, tak i ve speciálně právní a obecné obsahové stránce. Ze srovnání obou materiálů nelze ovšem dovést, zda a popř. nakolik jsou konstatované pozitivní výsledky ovlivněny stanoviskem Dk; o míře opodstatněnosti stanoviska Dk však svědčí značný podíl připomínek, jež v porovnání s definitivní verzí lze považovat za uspokojené. Podrobným porovnáním přijatého ústavního zákona spolu s Listinou základních práv a svobod v poměru k původnímu materiálu lze dojít k závěru, že nejméně ve dvou třetinách jsou připomínky Dk uspokojeny buď tím, že přijaté řešení odpovídá přímo požadavku připomínky, nebo tím, že se připomínky staly obsoletními, tj. pozbyly aktualnosti v souvislosti s jinými změnami v textu. Ze závažnějších připomínek Dk, jejichž požadavku odpovídá definitivní text, lze jako příklad uvést tyto:

- úprava v názvu dokumentu "základní práva a svobody" namísto původního znění "občanská práva",

- doplnění kritéria "mravnosti" v souvislosti se svobodou projevu a právem vyhledávat a šířit informace /čl. 17, odst. 4/,

- v hlavě třetí úprava nadpisu a požadavek nevylučovat romskou národnost z kvalifikovaných menšin, jimž je nyní věnován čl. 25, odst. 2,

- změna označení nynější hlavy čtvrté na znění "Hospodářská, sociální a kulturní práva",

- zahrnutí i ostatních orgánů /vedle soudů a orgánů veřejné správy/ mezi orgány, u nichž se lze domáhat svého práva /čl. 36, 1/,

- vypuštění omezení v zásadě, uvedené v § 4 odst. 2 uvozujiícího ústavního zákona, že občan jedné republiky má na území druhé republiky stejná práva a stejné povinnosti jako občan této druhé republiky /v původním čl. 56 byla uvedena právně i věcně neopodstatněná výhrada, pokud mělo jít o volební právo do Sněmovny národů Federálního shromáždění, národní rady nebo obecního zastupitelstva/.

Přes zřejmý pozitivní posun, který se projevil ve znění přijatého uvozujiícího ústavního zákona včetně Listiny základních práv a svobod oproti připomínkovanému návrhu, lze z hlediska Dk považovat některé otázky problematiky základních práv a svobod nadále za otevřené. Jde jednak o některá ustanovení, která byla z původního návrhu vypuštěna, ač jejich věcný obsah je trvale aktuální, dále o ustanovení, která byla zahrnuta do definitivního znění nově, avšak lze v souvislosti s nimi vyslovit pochybnosti, a konečně o některá ustanovení, v nichž původní připomínky Dk je možno nadále pokládat za aktuální. Z těchto hledisek bude v některém z příštích čísel Dk - Dialogu uveden návrh návazného dalšího stanoviska Dk, k němuž se čtenáři Dk - Dialogu budou moci před projednáním příslušným orgánem vyjádřit. Již nyní je však možné a vítané sdělovat názory, připomínky a dílčí stanoviska k tomu, co podle názoru čtenáře v současné právní úpravě základních práv a svobod vyvolává pochybnosti, ev. co by mělo být předmětem pozornosti, popř. právní regulace nad současnou úpravu.

Z č i n o s t i D k

Dne 19.2.1991 se v Národním muzeu uskutečnilo diskusní setkání členů Dk, uspořádané ve spolupráci s Antropologickým odd. Přírodovědného muzea. Úvodní slovo předsedy Dk J. Sroeného, v němž byly nadhozeny různé stránky a právní aspekty připravovaného zákona o lustracích, dalo počátek k poměrně široké diskusi.

Zdá se mi, že každému, kdo sleduje náš veřejný život, ať už v rámci jedné či druhé republiky nebo federace, musí naše současná vnitropolitická scéna připomínat jakési absurdní divadlo. Komedii, která se ovšem ze dne na den může změnit v svého druhu tragédii.

V našem státě proběhly svobodné a demokratické volby a byly ustaveny orgány a formy řízení života společnosti, které jsou příznačné pro demokracii a bez nichž demokracie nemůže existovat. Se zřetelem k těmto atributům lze tedy říci, že Česká a slovenská federativní republika je demokratickým státem.

Nakolik však máme demokracii či demokratismus v sobě? Nakolik mají demokracii a demokratismus v sobě ti, které jsme zvolili, aby nás reprezentovali a aby nám vládli?

Při poslechu projevů některých politických činitelů, při sledování televizních přenosů z parlamentů, při četbě publicistických úvah a komentářů vzniká v každém z nás řada otázek. Vedle noudrých a politicky prozíravých vět vnímáme demagogii, vydávání polopravd a slyšenek ze pravdy, zamlčování faktů, vzájemné pomlouvání a osočování, předstírání ušlechtilých záměrů s cílem dosáhnout výsledků zcela neušlechtilých, zneužívání národního cítění, rozeštvávání lidí pod záminkou domnělých, popříp. i skutečných, ale vždy uměle nafukovaných křivd atd., atd.

Z občasného nahlédnutí do zahraničí, do zemí s již vyspělou a mnohaletou demokracií víme, že ani tam si členové vlád a poslanci, tím méně novináři neberou servitky a diskuse se často mění v boj na ostří nože. A že ani tam se v politickém boji nepoužívá vždy nejčistších prostředků. Máme se tedy uspokojit zjištěním, že také to patří k demokracii? Nebo to všechno, co se u nás děje, vysvětlit tím, že se demokracií teprve učíme?

Mám jiný názor. Řešení vzniklých rozporů je samozřejmě především věcí těch, jimž jsme svěřili zastupování našich zájmů. Nedomnívám se, že by situace byla taková, aby kde který problém bylo nutno přenášet do ulic a na náměstí, vynucovat si jeho řešení davovými mítinky. Ukaže-li se to jako nezbytné, bude v otázce zachování či rozdělení federace na místě použít nejzazšího demokratického prostředku, kterým je referendum. Považuji však za mimořádně důležité, aby se občané tohoto státu nenechali pútkami, které jsou denně nuceni sledovat, otrávit, aby si zachovali určitý nadhled a pomáhali svou denní prací a svými občanskými postoji vytvářet atmosféru, ve které se demagogii a rozeštvávání prostě nebude dařit.

U většiny našich občanů, zdá se, stále ještě převládá nechuť ve věcech veřejných se veřejně angažovat. Pro tento jev se ujal termín "mlčící většina". Je to do značné míry pochopitelný důsledek téměř absolutní a absolutizované, přitom však naprosto formální organizovanosti nedávného období, kdy pro osobní, neorganizovaný projev jedince prakticky nezbyvalo místo. Již v období "normalizace" silně narůstala tendence stáhnout se do ulity soukromého, rodinného života. Revoluční události roku 1989 ji prolomily, nyní se však začíná opět projevovat určitým znechucením a pasivitou. Myslím, že pro demokracii je takový jev nežádoucí a nebezpečný, zejména proto, že ponechává volný prostor demagogii a halasnému křiklounství těch, kteří chtějí demokracie využít k prosazování osobních nebo skupinových, převážně velmi nedemokratických požadavků.

Občané, kterým záleží na pozitivním vývoji naší společnosti, by neměli zůstat v ústraní, měli by naopak využívat všech exis-

tujících platforem k demokratické výměně názorů a k tomu, aby dali najevo své mínění o otázkách, které jsou aktuální a palčivé. Jednou z takových platforem je i Demokratický klub, který se svými "Stanovisky" již pokusil do řešení několika závažných otázek zasáhnout. Akční možnosti Dk jsou však vzhledem k poměrně malé členské základně a k velmi úzkému kruhu skutečně aktivních členů zatím značně omezené. Bylo by velmi třeba, aby začal aktivně působit podstatně širší okruh členů Dk. Mělo by se to projevit přinejmenším zvýšenou účastí na cyklu přednášek a diskusních seminářů o problémech demokracie, který se koná v pražské Městské knihovně, jakož i rozšířením počtu autorů publikujících v Dk-Dialogu.

-jjk-

Z k o r e s p o n d e n c e

Výboru Dk došel dopis pana PhDr. Josefa Zahálky z Prahy 7, který lze označit za příklad občanského postoje a vztahu k zásadám, jimiž se náš Dk řídí ve své činnosti. Otiskujeme jej v plném znění.

- Milí přátelé!

Děkuji vám srdečně za pozvání k přístupu do Demokratického klubu. Prosím, abyste si přečetli následující řádky o mně.

Je mi téměř 91 rok, doznívá u mě onemocnění páteře, projevující se dosud obtížnou, pomalou chůzí. Přednášky bych tedy nemohl v žádném případě navštěvovat. S vašimi názory a stanovami naprosto souhlasím a ztotožňuji se s nimi. Byl jsem celý život veřejně činný, zejména za 1. republiky, kdy jsem zastával mimo jiné i celostátní funkci.

Zajisté uznáte moje důvody. Rád bych sledoval vaši práci a poprosil vás o příp. zaslání materiálu, se kterým pracujete.

S přátelským pozdravem

Dr. Zahálka

I n f o r m a c e

Čtyřdílňý cyklus přednášek Podstata a problémy demokracie a demokratismu, který pořádá Demokratický klub spolu s Lidovou univerzitou vědy, techniky a umění v Městské knihovně v Praze 1 na Mariánském nám., byl zahájen dne 6.3.1991 přednáškou JUDr. Josefa Srbeného, CSc. "K podstatě demokracie a demokratismu". Druhá přednáška /"Vůle lidu v demokracii"/ se uskutečnila 20.3.t.r.

Upozorňujeme členy Dk, že třetí přednáška /"Problémy svobody a rovnosti z hlediska demokratismu"/ se koná ve středu 3.4.1991 od 17 hod. a čtvrtá přednáška /"Problém hodnoty demokratismu a jeho záruk"/ po dvou týdnech, tj. ve středu 17.4.1991 opět v 17 hod. Pro členy Dk vstup volný. Členské průkazy s sebou!

00000

Československá stanice rozhlasu Svobodná Evropa vysílá čtvrt-hodinovou relaci Demokracie v teorii a praxi, a to vždy v sobotu od 19,45 hod. s opakováním v neděli ve 14,45, v úterý ve 20,15 a ve středu v 7,40 hod./na střední vlně 233 metry, tj. na frekvenci 1287 kilohertzů/.